

บทคัดย่อ

การกักเรือ ถือเป็นมาตรการที่สำคัญในการให้ความคุ้มครองเบื้องต้น แก่สิทธิของเจ้าหนี้หรือผู้ทรงสิทธิเรียกร้องภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เรือเป็นหลักประกันหรือให้มีการวางหลักประกันเพื่อการปล่อยเรือ เพื่อที่ว่าหากภายหลังศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ เจ้าหนี้ก็จะได้นำหลักประกันในการปล่อยเรื่อนั้นมาเป็นส่วนหนึ่งในการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องให้แก่ตน ซึ่งหลักเกณฑ์และแนวคิดในการกักเรือนี้มีพัฒนาการมายาวนาน แต่มีแนวทางที่แตกต่างกันออกไปแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มประเทศ Common Law และ กลุ่มประเทศ Civil Law ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้มีกรอบหลักเกณฑ์และแนวคิดในเรื่องการกักเรือที่แตกต่างกัน โดยต่อมาก็ได้มีความพยายามที่จะผสมผสานและหาแนวทางร่วมกันอันเป็นที่มาของอนุสัญญากรุงบรัสเซลว่าด้วยการกักเรือ ค.ศ.1952 (International Convention Relating to the Arrest of Sea-Going Ships (Brussels, May 10, 1952)) และอนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยการกักเรือ ค.ศ.1999 (International Convention on the Arrest of Ships (Geneva, March 12, 1999)) นั้นเอง ส่วนในประเทศไทยแม้จะไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีกับอนุสัญญาฉบับใด แต่ก็ได้มีการร่างพระราชบัญญัติการกักเรือและได้ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2534 โดยนำหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่มาจากอนุสัญญากรุงบรัสเซลว่าด้วยการกักเรือ ค.ศ.1952 และก็มีหลักเกณฑ์บางประการที่นำมาจากต้นร่างของอนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยการกักเรือ ค.ศ.1999 เช่นกัน เนื่องจากในขณะที่มีการร่างพระราชบัญญัตินั้น ก็เป็นช่วงที่ยังมีการร่างอนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยการกักเรือ ค.ศ.1999 อยู่ จึงเห็นได้ว่าเนื้อหาในพระราชบัญญัติการกักเรือไทยจึงมีหลายส่วนที่คล้ายกับอนุสัญญาทั้งสองฉบับ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเนื้อหาหลักของอนุสัญญาทั้งสองฉบับจะเน้นไปในส่วนของกฎหมายสารบัญญัติ ดังนั้น จึงเป็นผลให้ผู้ร่างพระราชบัญญัติการกักเรือ พ.ศ.2534 ของไทยต้องวางกรอบวิธีพิจารณาความแพ่งนั่นเอง ซึ่งในภาพรวมจะเห็นได้ว่าเนื้อหาในส่วนดังกล่าวนี้ ได้เทียบเคียงมาจากบทบัญญัติในส่วนของการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั่นเอง

แม้ว่า นับตั้งแต่ที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการกักเรือ พ.ศ.2534 นั้น จะมีคดีเกี่ยวกับการกักเรือขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนไม่มากนัก แต่ก็ได้พบปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นปัญหาในเชิงวิชาการและปัญหาในทางปฏิบัติอยู่พอสมควร เนื่องจากหลักเกณฑ์ในการกักเรือนี้ถือว่าเป็นเรื่องใหม่และไม่สามารถที่จะนำหลักเกณฑ์ที่มีอยู่มาเทียบเคียงหรือปรับใช้ได้ทั้งหมด จึงส่งผลให้ต้องมีการตีความหลักเกณฑ์บางประการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าแท้จริงแล้ว ควรจะมีแนวทางเช่นไรหรือควรมีทิศทางเดียวกันกับอนุสัญญาหรือไม่ นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัตินั้นก็ก็เป็นปัญหาที่

น่าสนใจแต่ยังไม่ได้ถูกนำมาเผยแพร่และวิเคราะห์ ซึ่งอาจเป็นเพราะยังไม่มีกรหิบบยกปัญหาขึ้นสู่การวินิจฉัยของศาลฎีกา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงปัญหา ทั้งในส่วนของข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในศาลไทยประกอบกับการค้นหาเหตุปัจจัยและผลที่ได้เกิดตามมา รวมทั้งนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ให้มีความเป็นธรรมและเป็นสากล

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เน้นการศึกษาถึงปัญหาการวางหลักประกันในการกักเรือของเจ้าหนี้และปัญหาในการวางหลักประกันในการปล่อยเรือของลูกหนี้ อันถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของมาตรการในการกักเรือ โดยในเนื้อหาของสารนิพนธ์จะนำเสนอตั้งแต่หลักเกณฑ์ทั่วไปในการกักเรือของทั้งอนุสัญญา กฎหมายของต่างประเทศบางประเทศ และ พระราชบัญญัติการกักเรือ พ.ศ.2534 เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจในเบื้องต้น แล้วจึงนำเข้าสู่หลักเกณฑ์ในการวางหลักประกันในกักเรือและการวางหลักประกันในการปล่อยเรือที่ใช้กันอยู่ และสุดท้ายจึงหยิบยกประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมานำเสนอ พร้อมทั้งวิเคราะห์และเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักเกณฑ์ในการกักเรือและการปล่อยเรือ อันรวมไปถึงระบบกฎหมายพาณิชย์นาวีของไทยต่อไป